

**DEZVOLTAREA TURISMULUI SOCIAL – CALE SPRE DEZVOLTARE A
TURISMULUI INTERN ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Margareta BRADU

Universitatea de Stat din Moldova

***Abstract.** In this article the author describes the forms of the social tourism which would become a convenience of development for the internal tourism in the Republic of Moldova, mostly in the current period when the international tourism is developing in certain specific conditions dictated by the Pandemic. This type of tourism may become a beneficial opportunity for vulnerable families, with small incomes and for the elderly.*

Keywords: *internal tourism, international tourism, social tourism, spa tourism, cultural tourism, International Organization for Social Tourism.*

Introducere

În ultimele decenii, turismul a devenit unul dintre cele mai dinamice și cu cea mai rapidă creștere a sectoarelor economiei mondiale. În 2019, industria turistică globală a furnizat (direct și indirect) aproximativ 330 de milioane de locuri de muncă, echivalent cu 10,3% din totalul locurilor de muncă, sau unul din 10 locuri de muncă în lume [1].

Reieșind din faptul că industria turismului este în interacțiune cu alte sectoare economice, crearea noilor locuri de muncă în turism duce și la crearea noilor locuri de muncă fie direct, fie indirect în alte ramuri economice. Numai în sub sectoarele hoteliere și restaurante care necesită multă forță de muncă angajează 144 de milioane de oameni din întreaga lume [4].

Majoritatea întreprinderilor din turism sunt micro, întreprinderi mici și mijlocii (IMMM) cu mai puțin de 50 de angajați. Aproximativ 30% din totalul forței de muncă este angajat în companii cu 2-9 angajați. Pandemia are un impact imens asupra afacerilor din turism și asupra veniturilor lucrătorilor lor [3].

Organizația Internațională a Turismului estimează că pandemia ar putea duce la pierderea a 305 milioane de locuri de muncă în general, dintre care multe se află în sectorul turismului [4].

Eforturile pandemice și globale de combatere a acesteia ar putea duce la o reducere de 45-70% a economiei turismului internațional [5]. Industriile de turism intern sunt, de asemenea, afectate de pandemie, deoarece se estimează că măsurile de restricție restricționează libertatea de circulație a aproximativ jumătate din populația lumii.

Aceste pierderi pot fi estimate în sumă de aproximativ 840 de miliarde de euro pentru industria călătoriilor din întreaga lume, și 1100 de miliarde euro din exportul de servicii.

Republica Moldova nu este o excepție în cea ce privește pierderile în industria turismului în perioada Pandemiei. Conform unor date, în prima jumătate a anului 2020, turismul din țara noastră a prestat servicii turistice doar la 37,5 mii de turiști și excursioniști, cea ce constituie cu 75,3% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului 2019, dar încasările au constituit 176 milioane lei respectiv cu 81% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului 2019.

Cu toate acestea, se așteaptă ca turismul intern să-și revină mai repede decât industria turismului internațional, dar pentru aceasta este nevoie de investiții din mai multe surse mai cu seamă din finanțele publice.

Grupul de lucru al Parlamentului European privind turismul a solicitat „un plan de acțiune pentru salvarea turismului cu măsuri concrete pe termen scurt și mediu”. În plus, majoritatea statelor membre UE acceptă pachete de ajutor economic pentru transport și turism. Pe lângă subvențiile salariale, împrumuturile și garanțiile pentru lucrători, acestea includ un moratoriu asupra impozitelor și o prelungire a termenului pentru transferul contribuțiilor de asigurări sociale [6].

Reieșind din cele menționate considerăm că, Republica Moldova are nevoie de un plan concret de acțiuni în perspectiva dezvoltării industriei turismului în noile condiții dictate de restricțiile pandemice și în special în dezvoltarea turismului intern.

În acest context, considerăm că promovarea turismului social ca o formă rapidă de dezvoltare a turismului intern ar duce la o dezvoltare a industriei turismului din Republica Moldova.

Turismul social nu este o formă nouă a turismului intern. În sursele occidentale, pentru prima dată, definiția turismului social a fost dată în 1957 de V.Hansiker ca: „Un grup de relații și fenomene în turism, care duce la participarea unor elemente ale societății sărace sau dezavantajate în procesele de călătorie”. [2]

Comitetul Economic și Social al Uniunii Europene consideră că turismul social este organizat în unele țări de asociații, cooperative și sindicate și este destinat să ofere acces la călătorii pentru cel mai mare număr de persoane, în special din grupuri vulnerabile, și își definește turismul social: „Toată lumea are dreptul la odihnă zilnic, săptămânal și anual și

dreptul la timp liber care le permite să dezvolte fiecare aspect al personalității și integrării lor sociale. Dreptul la turism este o expresie concretă a acestei drepturi comune, iar turismul social este un instrument pentru a realiza un mijloc universal, accesibil pentru realizarea acestui drept” În acest context turismul social apare ca un drept al cetățenilor la odihnă și petrecere a timpului liber a tuturor membrilor unei societăți și în deosebi a celor cu venituri mici sau cu anumite dificultăți în sănătate.

O definiție mai nouă a turismului social a dat Organizația Internațională pentru Turismul Social: „totalitatea relațiilor și fenomenelor care decurg din participarea la turism, în special participarea grupurilor cu venituri mici. Această participare este determinată de inițiative pur sociale” [7]. Noul concept de turism social pe care l-au definit specialiștii cu ocazia Congresului Mondial al BITS (a 40-a aniversare a BITS) care a avut loc în Belgia în perioada 28-30 aprilie 2004, conține în contextul său ideea că turismul social poate deveni turismul dezvoltării, prin care se va îmbina fructuos cu protecția mediului înconjurător.

Conform legii cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, se stipulează: turism social – formă de turism practică de persoanele cu venituri mici sau dezavantajate social (prin vârstă, handicap, situație familială) [8].

Tabelul 1. Consumatorii de servicii de turism social

Categoria de persoane	Tipul instituției de turism și recreere	Timp preferat de utilizare
Copii, elevi,	Tabere de câmp pentru tineri, tabere de muncă și recreere, locuri de tabără pentru copii, cămine de dormit școlare. tabere de sănătate pentru copii, centre de sănătate pentru copii, sanatorii pentru copii, tabere ecologice	Vacanțe
Tineret studentesc	Hoteluri turistice, tabere de muncă și recreere, hoteluri departamentale și case de odihnă, cămine studentești Vacanțe	Vacanțe, sărbători
Straturi cu venituri mici.	Baze turistice, hoteluri și case de odihnă pentru angajații întreprinderilor, sanatoriilor	În afara sezonului și în sezon
Pensionari	Pensiuni pentru pensionari, campinguri, hoteluri și case de odihnă pentru angajații întreprinderilor, sanatorii.	În afara sezonului și în sezon.
Turiști cu dezabilități	Case de odihnă, sanatorii În afara sezonului și în sezon	În afara sezonului și în sezon

Sursa: Elaborată de autor.

Scopul principal al turismului social este îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, prelungirea unui stil de viață sănătos și activ și a timpului liber.

Principalele sarcini ale turismului social:

- informarea cetățenilor despre turismul social;
- asigurarea siguranței cetățenilor în implementarea turismului social;
- promovarea stilurilor de viață sănătoase;
- menținerea interesului cetățenilor pentru diferite tipuri de activități în aer liber;
- creșterea activității vitale și a nevoilor cetățenilor de a se realiza;
- extinderea granițelor spațiului de informare și agrement;
- familiarizarea cetățenilor cu istoria locală, studierea istoriei țării lor natale;
- introducerea mecanismului parteneriatului public privat în sistemul de servicii sociale pentru cetățeni.

Turismul social este implementat în diferite direcții:

- îmbunătățirea sănătății: vizitarea stațiunilor de sănătate, izvoarele de vindecare în scopuri de îmbunătățire a sănătății și preventive;

- stațiune: odihnă în pensiuni, sanatorii, centre turistice;
- ecologic: comunicare cu natura, excursii naturaliste;
- cognitiv: vizitarea muzeelor, obiectivele istorice ale țării natale, obiectele de patrimoniu cultural și spiritual;

Timp liber: vizitarea evenimentelor culturale:

- virtual: călătorie virtuală utilizând internetul;
- sport: drumeții sportive, care se bazează pe competiții pe trasee care includ depășirea obstacolelor clasificate după dificultăți în mediul natural.

Organizarea turismului social implică organizații publice, non-profit, întreprinderi mici și mijlocii orientate social, voluntari.

În Republica Moldova turismul social este slab dezvoltat și nu este cercetat în particular, separat ca o formă a turismului interior, dar se limitează la cheltuielile pentru tratamentul balneo-sanatorial.

Conform raportului de executare a bugetului de asigurări sociale, cheltuielile destinate asigurării dreptului la tratament balneosanatorial, pentru procurarea biletelor de tratament balneosanatorial, persoanelor asigurate pentru anul 2018 au fost aprobate mijloace în sumă de 30000,0 mii lei. și, au fost achiziționate 5623 bilete în sumă de 29995,8 mii lei. Prețul mediu al unui bilet de tratament a constituit 5334,48 lei. Conform condițiilor stipulate în contractele încheiate între Casa Națională de Asigurări Sociale și stațiunile balneosanatoriale, în perioada raportată au fost transferate către instituțiile balneosanatoriale mijloace financiare în sumă de 22403,0 mii lei. Astfel, în anul 2018 au fost acceptate spre casare 5812 bilete, cheltuielile efective constituind suma de 30568,8 mii lei [9, pp. 32-33].

Dacă raportăm numărul populației cu venituri mici și cu dezabilități putem concluda că aceste cheltuieli sunt insuficiente pentru dezvoltarea turismului social.

Turismul social se desfășoară ținând cont de vârsta, caracteristicile medicale și alte caracteristici ale cetățenilor și este susținut din partea statului.

În Cartea Albă pentru reforma cadrului normative regulatoriu al industriei turismului din Republica Moldova se stabilește drept obiectiv principal – „dezvoltarea turismului intern și receptor prin asigurarea unui cadru normative ce facilitează inițiativele antreprenoriale, protejează consumatorul, încurajează utilizarea tehnologiilor informaționale, susține parteneriatele public-private îndreptate spre dezvoltarea infrastructurii, amenajarea teritoriului, managementul destinațiilor și a zonelor turistice naționale, diversificarea/promovarea ofertei turistice și organizarea instruirii profesionale calitative” [10].

Concluzii

În concluzie am putea sublinia faptul că, pentru dezvoltarea turismului intern avem nevoie de a dezvolta un sistem al turismului social sistemul prin care se va asigura susținerea anumitor categorii ale populației cu tichete de călătorie și odihnă preferențiale, reduceri semnificative pentru cazare la hotel, catering, precum și beneficii pentru achiziționarea biletelor pentru diferite tipuri de transport. În întreaga lume există un sistem funcțional al turismului social deoarece:

- turismul social poate fi considerat o parte integrantă a economiei sociale;
- turismul social oferă din ce în ce mai mult șanse și oportunități de a călători și reabilita sănătatea la persoanele tinere, cu venit modest și altor categorii vulnerabile;
- turismul social poate deveni pentru Republica Moldova un mijloc de dezvoltare a turismului intern, generând un flux continuu de turiști și investiții;
- turismul social produce bunăstare națională și internațională și stimulează transferul resurselor dinspre economiile dezvoltate înspre țările mai puțin dezvoltate;
- turismul social poate servi ca un mijloc de coeziune socială întrucât agenții economici din domeniu doresc să contribuie la dezvoltarea relațiilor interumane atât prin profesionalismul de care dau dovadă cât și prin activitățile de animare a grupurilor de turiști.

Adresându-se tuturor claselor sociale și tuturor vârstelor, turismul social antrenează sute de milioane de turiști la nivel mondial.

BIBLIOGRAFIE

1. WTTC Travel and Tourism Economic Report 2019 - World.
2. Ханзикер, Уолтер; Крапф, Курт (1941). Beiträge zur Fremdenverkehrslehre und Fremdenverkehrsgeschichte [Вклад в туристское образование и историю туризма]. Publikationen des schweizerischen Fremdenverkehrsverbandes. 15 . Берн: Fédération Suisse du Tourisme. OCLC 69064371 Вальтер Ханзикер - https://ru.qaz.wiki/wiki/Walter_Hunziker г.
3. Вестник МОТ, выпуск 3: COVID-19 и сектор туризма.
4. Вестник МОТ, выпуск 3: COVID-19 и сфера труда, 29 апреля 2020 г.
5. ОЭСР: “Tackling coronavirus (Covid-19): Tourism Policy Responses”, обновлено 15 апреля 2020 г. drive.google.com/file/d/1qrhgf399iLafOd60aNCKaIt9SgrUeL_R/view . shtourism.eu: [turism-social](http://shtourism.eu/turism-social)
6. Legea nr. 352-XVI din 24 noiembrie 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14-17, art. 40, cu modificările și completările ulterioare în 2016.
7. Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2018
8. Cartea Albă pentru reforma cadrului normative regulatoriu al industriei turismului din Republica Moldova. Autori: Elena POPIC, Mathieu HOEBERIGS, Andrei CRIGAN. P.7